



Katolícka spojená škola  
sv. Františka Assiského  
4. ročník  
gymnázia

35



**SLOBODA A  
DEMOKRACIA**



Na dnešnej hodine  
budeme spoločne  
uvažovať o dvoch  
kľúčových pojmoch a o  
vzťahu medzi nimi:

**SLOBODA**  
a **DEMOKRACIA**





Čo je to...

# SLOBODA?

Čo znamená „byť slobodným človekom“? Kedy je človek skutočne slobodný?

A čo slobodu človeka obmedzuje? kedy človek slobodný nie je?





# Čo povieť na toto...?



„V celých dejinách prichádzajú ľudia o slobodu najčastejšie nie v ozbrojených konfliktoch, ale *"postupnými a tichými zásahmi mocných"* .“

(porov. James Madison, 4. prezident USA, 20. st.)

Je to tak? Ak hej – dá sa tomu nejako predísť? Zabrániť? Ako?



# Čo povieť na toto...?



*„Šikovným spôsobom, ako udržať ľudí v pasivite a poslušnosti, je presne ohraničiť spektrum prijateľných názorov, ale v rámci neho povoliť veľmi živú diskusiu - dokonca podporovať kritickejšie a disidentské názory. To dáva ľuďom pocit, že existuje slobodné myslenie, zatiaľ čo východiská systému sú po celý čas posilňované reštrikciami, ktoré určujú šírku diskusie.“*

(Noam Chomsky, 20. st.)

**Je to tak? Ak hej – dá sa tomu  
nejako predísť? Zabrániť? Ako?**



# Čo povieť na toto...?



*„Čím viac sa zmenšuje politická a hospodárska sloboda, tým viac sa - akoby na odškodnenie - sexuálna sloboda usiluje o zväčšenie. A diktátor ( ... ) urobí dobre, keď bude túto slobodu podporovať. V spojení so slobodou snívať za bieleho dňa pod vplyvom omamných prostriedkov, kina a rozhlasu prispeje sexuálna sloboda k tomu, aby sa jeho poddaní zmierilis otroctvom, ktoré je ich lósom.“*

(Aldous Huxley, 20. st.)

**Je to tak? Ak hej – dá sa tomu  
nejako predísť? Zabrániť? Ako?**





Čo je to...

# DEMOKRACIA?

Prečo by nám na nej malo záležať?

Aké má výhody? Aké nevýhody?

Existujú k nej alternatívy? Sú  
lepšie? V čom? Horšie? V čom?





**Ako súvisia...**

# **DEMOKRACIA a SLOBODA?**

**Ako jedno ovplyvňuje či dokonca  
podmieňuje druhé?**







# Čo povieť na toto...?



*„Demokracia je vždy zo svojej povahy dočasná; jednoducho nemôže existovať ako permanentná forma vlády. Demokracia bude existovať až do času, kým voliči objavia, že si môžu voľiť štedré dary z verejnej pokladnice. Od tohto momentu začne väčšina voľiť kandidátov, ktorí sľubujú najväčšie príspevky z verejnej pokladnice s výsledkom, že každá demokracia nakoniec skolabuje kvôli laxnej fiškálnej politike.“*

(Alexander F. Tytler, 18. st.)

Je to tak? Ak hej – dá sa tomu nejako predísť? Zabrániť? Ako?



# Čo povieť na toto...?



*„Jako mladý muž vyrůstající v Singapuru jsem vždycky chtěl osobní svobodu jaké se těšili lidé na západě. Nelíbilo se mi, jak naše osobní svobody nám byly odebrány v mnoha ohledech našich životů. Nyní jsem starší a (snad) moudřejší, a jsem spokojen s úrovní našich zdejších svobod. Možná nemám tolik osobní svobody na tomto ostrově, ale přesto ta omezení mi daly svobodu, kterou ve skutečnosti potřebuji. Vím, že moje auto bude zítra tam, kde jsem ho nechal, mohu chodit po ulicích beze strachu, že si mne vybere náhodný střelec, mohu mít muslimské přátele a kolegy beze strachu, že by proti mně plánovali nějaký džihád. Žiji zde bez strachu či nenávisti.“*

(anonymný Singapurčan na internetu, 21. st.)

**Aký názor na to máte Vy? Súhlasíte?  
Nie? Prečo?**



**Ako by teda vyzeralo...**

# Ideálne politické a občianske zriadenie?



**Za akých podmienok by to mohlo byť  
možné? Prečo práve tieto podmienky?**





# Sloboda

**Sloboda ≠ „môžem si robiť čo chcem“,  
ale sloboda = „môžem bez prekážok smerovať k tomu, čo  
je pre mňa dobré a čo je cieľom ľudského života“.**

*„15 Hlboký zmysel ľudskej  
existencie sa odhaľuje v slobodnom  
hľadáni pravdy, ktoré je schopné  
ukázať smer a plnosť života.*

*48 Ľudskú osobu nemôžu a nesmú  
využívať ako nástroj sociálne,  
ekonomické a politické štruktúry,  
lebo každý človek má slobodne  
smerovať k svojmu poslednému  
cieľu.*

*82 Cirkev smeruje k „úplnému  
humanizmu“, to znamená „k  
oslobodeniu od všetkého, čo  
človeka utláča“, a k „rozvoju  
každého človeka a všetkých ľudí““*

(Kompend. soc. náuky Cirkvi)

Koncept „spoločného dobra“ potom v sebe obsahuje aj presvedčenie, že naozaj a objektívne existuje DOBRO, ktoré je univerzálne a spoločné pre všetkých ľudí

a teda ku ktorému môžeme všetci spoločne a bez rozdielu smerovať a ktoré potom definuje slobodu aj jej hranice:

- sloboda = smerovať k tomuto dobru a dosahovať ho
- a súčasne sloboda = byť slobodný od všetkého, čo tomuto cieľu odporuje, nebyť k tomu nútení, ani nijako navádzaný, ale slobodne to odmietať ako jednotlivec, aj ako spoločnosť.

Ešte z 9. ročníka vieme, že aj moderná veda sa zhoduje na tom, že existuje určitý univerzálny a všeobecne platný model šťastného života – mimochodom, plne zhodný s tým, čo vyučuje Katolícka Cirkev a kresťanstvo a čo vidíme v Bohu ako vo vzore všetkého.



# ZHRNUTIE

Existuje zhruba  
sedem (alebo  
lepšie: 6 + 1)  
ingrediencií  
plného a  
šťastného  
ľudského  
života:



RECEPT NA  
PLNÝ ŽIVOT

- 1) PRESAHUJÚCI ZMYSEL  
(= transcendencia)
- 2) STAV PRÚDENIA
- 3) RAST K DOKONALOSTI  
(= sebaaktualizácia)
- 4) VEDOMIE SPRÁVNOSTI
- 5) AUTOTELICKÁ  
OSOBNOSŤ
- 6) ZDIELANIE
- 7) „OSTRENIE PÍLY“

PRIPOMENUTIE SI...



Takisto z dejín vieme, že v okamihu, keď bola civilizácia postavená na tomto základe univerzálneho dobra, ako ho definuje kresťanstvo, výsledkom bol nevídaný vrchol a rozkvet tejto civilizácie.



## INŠTITÚCIA KATOLÍCKEJ CIRKVI

To, že sa napríklad **zachovalo antické dedičstvo** a jeho pozitíva, že namiesto zabudnutia boli nielen zachované, ale ďalej **rozvinuté**, **prekonané** a „**potiahnuté**“ až k modernosti, by **nebolo možné bez prítomnosti organizačnej štruktúry Katolíckej cirkvi.**



„Zo sociologického pohľadu by sa moderné podoby vedomia, ktoré obsahujú abstraktné právo, modernú vedu a autonómne umenie, neboli mohli vyvinúť mimo organizačných foriem helenizovaného kresťanstva a Rímskej cirkvi, bez univerzít, kláštorov a katedrál. Toto osobitne platí o vývine mentalít. (...) Kresťanstvo pôsobilo na normatívne seba pochopenie modernosti viac než len ako prekursor či katalyzátor.“

(Jürgen Habermas, filozof)

„To, že západní civilizace vděčí Církvi za univerzitní systém, charitativní práci, mezinárodní právo, přírodní vědy, důležité právní principy i řadu jiných věcí, se [studentům] nesdělovalo s žádným velkým nadšením.

Západní civilizace ale vděčí katolické církvi za mnohem více, než si většina lidí - včetně katolíků - uvědomuje.

Církev vlastně západní civilizaci vybudovala.“

(Thomas E. Woods, historik)

PRIPOMENUTIE SI...





# Demokracia

*„406 Cirkev si veľmi váži demokraciu ako systém, ktorý zabezpečuje občanom účasť na politických rozhodnutiach a podriadeným zaručuje možnosť svojej vlády voliť a kontrolovať a tam, kde to je potrebné, pokojnou cestou ich odvolávať. Nemôže preto schvaľovať utváranie úzkych vládnucich skupín, ktoré pre vlastné záujmy alebo ideologické ciele strhávajú na seba štátnu moc.“*

(Kompend. soc. náuky Cirkvi)

*„406 Skutočná demokracia je možná len v právnom štáte a na základe správneho ponímania ľudskej osoby. Vyžaduje splnenie podmienok nevyhnutných na podporu jednotlivcov výchovou a formáciou v duchu pravých ideálov, na podporu ‚subjektivity‘ spoločnosti utváraním štruktúr zainteresovanosti a spoluzodpovednosti.“*

(Kompend. soc. náuky Cirkvi)

*„410 Tí, čo majú politickú zodpovednosť, nesmú zabúdať alebo podceňovať morálny rozmer zastupiteľstva, ktorý spočíva v angažovaní sa na osude národa a hľadaní riešenia sociálnych problémov. V tejto perspektíve zodpovedná autorita znamená aj autoritu vykonávanú prostredníctvom čností, ktoré pomáhajú, aby sa moc praktizovala v duchu služby.“*

(Kompend. soc. náuky Cirkvi)



# Demokracia

*„Naše Ústava byla vytvořena pouze pro morálně pevný a věřící lid. K vládnutí jinému lidu se naprosto nehodí.“*

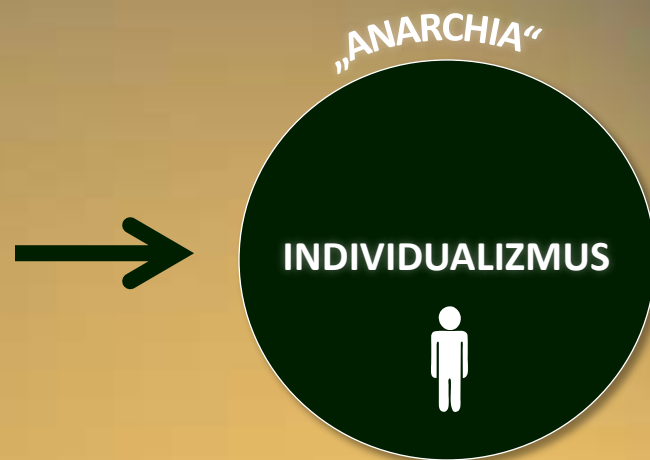
(John Adams, 2. prezident USA, signatár Deklarácie nezávislosti)



Jednota sa dosahuje štátnou ideológiou a následne obmedzovaní osobnej slobody občanov.



Spoločné smerovanie k poznanému spoločnému dobru vytvára základ jednoty, v rámci ktorej môže vládnuť skutočná a ničím zvonku neobmedzovaná sloboda.



Osobná sloboda bez jednotiacej ideí spôsobuje rozklad a nejednotnosť spoločnosti a jej úpadok.

AKO TO VIDÍ KATOLÍCKA CIRKEV



# Demokracia

*„Naše Ústava byla vytvořena pouze pro morálně pevný a věřící lid. K vládnutí jinému lidu se naprosto nehodí.“*

(John Adams, 2. prezident USA, signatár Deklarácie nezávislosti)

*„407 Opravdivá demokracia nie je len výsledkom formálneho rešpektovania pravidiel, ale je ovocím presvedčeného prijatia hodnôt, ktoré podnecujú demokratické konanie: dôstojnosti každej ľudskej osoby, úcty k ľudským právam, prijatia „spoločného dohru“ ako cieľa a usmerňujúceho kritéria politického života. Ak chýba všeobecný súhlas s týmito pravidlami, stráca sa zmysel demokracie a spochybňuje sa jej stabilita.“*

(Kompend. soc. náuky Cirkvi)



Spoločné smerovanie k poznanému spoločnému dobru vytvára základ jednoty, v rámci ktorej môže vládnuť skutočná a ničím zvonku neobmedzovaná sloboda.

*„407 Sociálna náuka za jedno z najväčších nebezpečenstiev súčasnej demokracie považuje etický relativizmus, ktorý privádza k tomu, že objektívne a všeobecné kritérium sa pokladá za neexistujúce, aby sa upevnil základ a správna hierarchia hodnôt: „Dnes je sklon tvrdiť, že agnosticizmus a skeptický relativizmus predstavujú filozofiu a základný postoj, ktoré zodpovedajú demokratickým formám politiky. A tí, čo sú presvedčení, že poznajú pravdu a na nej zotrvávajú, z demokratického hľadiska nie sú dôveryhodní, lebo neakceptujú, že pravdu určuje väčšina, prípadne že sa mení podľa politickej situácie.“*

(Kompend. soc. náuky Cirkvi)

AKO TO VIDÍ KATOLÍCKA CIRKEV





**Nejaké otázky  
poznámky,  
postrehy,  
pripomienky  
z Vašej strany?**



**OTÁZKY, POZNÁMKY, PRIPOMIENKY... ?**



## Váš záver:

Porovnajte svoje postoje s postojom Katolíckej cirkvi! V čom sa líšite?

Nakoľko súčasná realita Slovenska, Európy,... zodpovedá, či nezodpovedá tejto vízii?

Je to perspektívne dobré, alebo zlé?

Čo s tým môžeme urobiť my?





Katolícka spojená škola  
sv. Františka Assiského  
4. ročník  
gymnázia

**K O N I E C**